

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

«30» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА

рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*
галузь знань – *01 Освіта/ Педагогіка*
спеціальність – *013 Початкова освіта*
освітньо-професійна програма – *Початкова освіта*

Кременець - 2019

Приймас Н.В., Бешок Т.В., Легін В. Б. Пропедевтична практика : робоча для студентів спеціальності 013 Початкова освіта / Н.В. Приймас, Т.В. Бешок, В. Б. Легін. – Кременець, 2019. – 20 с.

Розробники: Приймас Н.В., кандидат педагогічних наук, доцент
Бешок Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент
Легін В.Б., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти

Протокол №1 від « 30 » серпня 2019 року

Завідувач кафедри к.пед.наук, доцент Т.С. Фасолько

© Приймас Н.В., 2019 рік
© Бешок Т.В., 2019 рік
© Легін В.Б., 2019 рік

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА

Опис предмета пропедевтичної практики

Пропедевтична практика	Напря́м, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчального курсу
<i>Підготовка бакалаврів</i>		
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3	<i>Галузь знань:</i> 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язковий
Модулів: 2	<i>Спеціальність:</i> 013 Початкова освіта	Рік підготовки: III
Загальна кількість годин: 90	Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра	Семестр: 6
		Практична робота: 36 год.
		Самостійна робота: 54 год.
		Вид контролю: <i>залік</i> .

Пропедевтична практика для студентів спеціальності 013 Початкова освіта, посідає важливе місце в системі підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Вона є органічною складовою освітнього процесу закладу вищої освіти, забезпечуючи поєднання теоретичної підготовки студентів з педагогічних дисциплін з їх практичною діяльністю в школі. Пропедевтична практика відіграє системоутворюючу роль серед усіх форм навчальної діяльності студента у ЗВО, дозволяє засвоїти, проявити та перевірити одержані теоретичні знання, забезпечує безперервність і послідовність формування вмінь і навичок, професійне становлення майбутнього педагога.

Мета пропедевтичної практики полягає в ознайомленні студентів спеціальності 013 Початкова освіта з особливостями роботи закладів загальної середньої освіти, забезпеченні практичного пізнання студентами закономірностей практичної діяльності педагога та оволодінні способами її організації; розвитку вмінь виконувати конкретні навчально-виховні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; розвитку внутрішньої установки на педагогічну професію (розвитку педагогічної позиції).

Завдання пропедевтичної практики:

- ознайомитися з освітнім процесом початкової школи;
- поглибити і закріпити теоретичні знання з дисциплін професійної підготовки;
- здійснювати спостереження за педагогічним процесом;
- розвивати уміння аналізу уроків, навчальних занять, виховних заходів;

- розвивати стійкий інтерес до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
- формувати професійно-значущі якості особистості вчителя початкової школи;
- сприяти виробленню оптимістичної професійної позиції та прагненню до професійного самовдосконалення й розвитку професійної компетентності.

Під час проходження пропедевтичної практики здобувачі вищої освіти набувають таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності	ЗК1.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК3	Здатність володіти державною мовою як усно, так і письмово
	ЗК4.	Здатність володіти державною мовою як усно, так і письмово та спілкуватися іноземною мовою.
	ЗК7.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК8.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності; приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК9.	Навички планування та управління часом; уміння і здатність до прийняття рішень.
	ЗК10.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності та здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	ЗК11.	Навички здійснення безпечної діяльності; прагнення до збереження навколишнього середовища.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	ФК1.	Здатність усвідомлювати високе соціальне значення педагогічної професії та дотримуватися принципів професійної етики вчителя початкових класів.
	ФК3.	Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнення і освітні потреби особистості молодшого школяра.
	ФК5.	Здатність реалізовувати професійно-педагогічну діяльність в умовах відкритого освітнього середовища початкової школи.

ФК6.	Здатність організувати спільну діяльність і міжособистісну взаємодію суб'єктів педагогічного процесу Нової української школи.
ФК7.	Здатність створювати і підтримувати психологічно безпечне і сприятливе освітнє середовище початкової школи, що сприяє навчанню молодших учнів, незалежно від їхнього соціально-культурного та економічного контексту.
ФК8	Здатність до саморозвитку на основі рефлексії результатів власної професійно-педагогічної діяльності, включаючи спроможність обмірковувати власні та інші системи цінностей, розвиток і практику.
ФК9	Здатність керуватися у професійно-педагогічній діяльності нормативно-правовими документами.
ФК10	Здатність використовувати основи теорії і методології освіти в професійно-педагогічній діяльності.
ФК11	Здатність провадити педагогічну діяльність суб'єктів навчально-виховного процесу початкової ланки освіти в умовах Нової української школи.
ФК12	Здатність впроваджувати сучасні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності.
ФК13	Здатність трансформувати і впроваджувати передовий педагогічний досвід у власній професійній діяльності у галузі початкової освіти.
ФК14	Здатність проектувати і провадити науково-дослідницьку діяльність в професійній галузі.
ФК15	Здатність здійснювати усну комунікацію в різноманітних освітніх контекстах.
ФК16	Вміння будувати взаємини з дітьми на основі гуманізму, демократизму, педоцентризму; налагоджувати спільну роботу школи, батьків, громадськості у освітньо-виховному процесі початкової школи.
ФК18	Здатність освоювати ряд навчальних та оцінювальних освітньо-педагогічних стратегій і розуміння їх теоретичних основ.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів проходження пропедевтичної практики:

ПРН-1.	Продемонструвати знання галузевого законодавства та нормативно-інструктивних матеріалів у сфері початкової освіти.
--------	--

ПРН-4.	Володіти державною мовою як усно, так і письмово та спілкуватися іноземною мовою, здійснювати усну комунікацію в різноманітних освітніх контекстах.
ПРН-6.	Здійснювати критичний аналіз теоретичної та методичної літератури в галузі початкової освіти.
ПРН-7.	Проводити педагогічну освітню діяльність суб'єктів навчально-виховного процесу в умовах початкової школи, організовувати навчально-виховний процес у загальноосвітньому навчальному закладі I ступеня.
ПРН-8.	Використовувати навички, що були сформовані й розвинуті під час вивчення дисциплін професійної практичної підготовки.
ПРН-9.	Застосовувати отримані знання при вирішенні педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей дитячих колективів і конкретних педагогічних ситуацій.
ПРН-10.	Вміти вести педагогічну роботу; визначати ступінь і глибину засвоєння навчального програмного матеріалу, прищеплювати учням навички самостійного опанування й поповнення знань.
ПРН-12.	Обґрунтовувати вибір ефективних методів і прийомів для реалізації навчально-виховного процесу та завдань наукових досліджень в галузі початкової освіти.
ПРН-13.	Здійснювати науково-дослідну і методичну діяльність в сфері початкової освіти.
ПРН-14.	Вивчати, аналізувати та впроваджувати передовий педагогічний досвід в практику роботи загальноосвітніх закладів.
ПРН-15.	Систематично підвищувати свою професійно-педагогічну майстерність.
ПРН-18.	Організовувати спільну діяльність і міжособистісну взаємодію суб'єктів педагогічного процесу, створювати психолого-педагогічні умови для їх саморозвитку і самореалізації в умовах початкової школи.
ПРН-19.	Виявляти, ставити та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності; приймати обґрунтовані рішення.
ПРН-20.	Працювати з дітьми, що мають особливі освітні потреби та обирати ефективні форми та методи, технології роботи з ними.
ПРН-21.	Продемонструвати вміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях.
ПРН-22.	Створювати і підтримувати психологічно безпечне і сприятливе освітнє середовище початкової школи, що сприяє навчанню молодших учнів, незалежно від їхнього соціально-культурного та економічного контексту.
ПРН-23.	Продемонструвати навички публічної етичної поведінки.

Практика проводиться під час вивчення основних дисциплін психолого-педагогічного циклу в рамках навчального процесу у звільнений

від аудиторних занять час. База проведення практики вибирається ЗВО. Практика починається з настановної конференції і розподілу студентів по базах, де вони виконують завдання і ведуть звітну документацію. Груповим керівником призначається викладач кафедри, який:

- проводить настановчу конференцію;
- контролює виконання здобувачами вищої освіти правила внутрішнього трудового розпорядку на місці проходження практики, організовує облік відвідування бази практики здобувачами вищої освіти;
- допомагає здобувачам вищої освіти скласти індивідуальний план роботи на весь період практики (навчальна діяльність, виховна робота та ін.);
- консультує з теми науково-дослідної роботи;
- у перший день практики разом з адміністрацією від бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;
- контролює ведення практикантами документації, затверджує індивідуальний план роботи;
- надає практикантам консультації щодо виконання програми практики;
- надає методичну допомогу в оформленні документації, у виконанні навчально-дослідної роботи;
- перевіряє й аналізує документацію, подану здобувачем вищої освіти після закінчення практики;

Завершується практика звітною конференцією, де здобувачі освіти представляють і обговорюють результати своєї роботи, захищають складені самозвіти, здають звітну документацію. Для здобувачів освіти є обов'язковими відвідини установи, до якої вони прикріплені для проходження практики. Не допускається заміна часу учбової практики іншими видами робіт (не пов'язаними з цілями і завданнями практики). Крім того, визначений необхідний перелік завдань, обов'язкових для отримання заліку, який відображений в розділі звітної документації.

Програма пропедевтичної практики

Студенти III курсу пропедевтичну практику проходять у 2-4 класах, де знайомляться з системою освітньої, позакласної роботи початкової школи загалом, з порядком ведення шкільної документації (календарним плануванням уроків у початкових класах; матеріальним обладнанням класної кімнати, класного журналу, особових справ, планів позакласної виховної роботи, групи продовженого дня, щоденників та ін.); спостерігають за освітнім процесом.

Змістовий модуль I

I. Ознайомлення з реалізацією головних компонентів Концепції Нової української школи:

- новим змістом освіти, заснованим на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві;
- орієнтацією на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризмом;
- наскрізним процесом виховання, який формує цінності;
- педагогікою, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

II. Ознайомлення з навчально-виховною роботою школи:

- з основними напрямками роботи закладу освіти, із сучасними технологіями навчання та навчальними програмами шкільних предметів у відповідності до власної спеціальності;
- з особливостями організації навчально-виховного процесу в початковій школі;
- з устаткуванням, методичним наповненням кабінетів початкових класів, з роботою музеїв (при наявності);
- з особливостями співпраці школи, вчителя початкових класів з позашкільними установами, дитячими громадськими організаціями, до яких входять і які відвідують учні класу (при наявності).

III. Ознайомлення з науково-дослідницькою роботою вчителів школи:

- з основними напрямками науково-дослідницької роботи вчителів;
- з роботою методичної комісії вчителів початкових класів;
- з комплексом дослідницьких методик, що застосовуються для вивчення особистості школяра та класного колективу.

IV. Участь у навчально-виховній роботі класу:

- допомога класному керівнику в проведенні позакласної виховної роботи з учнями закріпленого класу та самостійне проведення однієї з форм виховної роботи;
- відпрацювання умінь проведення фронтальної бесіди, організації роботи учнів у групах, змагальних форм виховної роботи;
- проведення дидактичних ігор у позакласній роботі;
- організація раціонального дозвілля, активного відпочинку учнів на перервах;
- вивчення індивідуальних особливостей учнів під керівництвом психолога.

Змістовий модуль II

Підготовка творчого індивідуального завдання.

1. Підібрати матеріали для проведення виховної діяльності.
2. Допомогти організувати та долучитись до проведення одного виховного заходу (виховна година, предметний вечір, флеш-моб, екскурсія, квест).
3. Скласти психолого-педагогічну характеристику одного учня.
4. Виготовляти дидактичний матеріал, наочність.
5. Навчитися вести планомірну педагогічну роботу з батьками й особами, які їх замінюють, з метою підвищення їхньої педагогічної культури

й налагодження взаємодії школи та сім'ї у справі навчання та виховання майбутніх громадян України.

Вимоги до звіту про практику (Робоча документація)

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми. Документація практики (педагогічний щоденник, розробка плану-конспекту виховної години (заходу), матеріали щодо дослідження особистості учня, звіт, психолого-педагогічний аналіз уроків подається здобувачами вищої освіти на кафедру для перевірки упродовж трьох днів після закінчення практики.

У звітній документації студента-практиканта мають бути:

- Щоденник педагогічних спостережень - зошит, у який студент має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. У щоденник мають бути занесені аналізи відвіданих уроків та інші види робіт. Записи повинні робитися щоразу, бути обґрунтованими і розгорнутими.

- Звіт студента-практиканта. Стисле повідомлення про виконану студентом роботу за період практики. Оформлюється на аркуші паперу форматом А-4 друкованим текстом, підписується студентом, керівником практики.

- Творче індивідуальне завдання (розробка дидактичного матеріалу до проведення виховних заходів чи інших форм роботи (за вибором студента).

Контроль та оцінювання практичних умінь і навичок студентів

Результатом походження пропедевтичної практики студентами III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є залік, що виставляється у кінці семестру на підсумковій конференції.

Аналіз результатів практики проводиться за наступними критеріями:

1. обсяг виконаної роботи;
2. якість аналітичного звіту, висновків і пропозицій;
3. виконання роботи у встановлені терміни;
4. самостійність, ініціативність, творчий підхід до роботи;
5. своєчасність і якість подання звітної документації.

Оцінка результатів практики впливає з особливостей діяльності студентів і виявляє характер їх ставлення до майбутньої професійної діяльності.

Орієнтовна оцінка видів діяльності

№	Види діяльності	Бали
1.	Якість оформлення щоденника педагогічних спостережень	40
2.	Звіт про проходження практики	20
3.	Творче індивідуальне завдання	40
Всього		100

Загальна оцінка з пропедевтичної практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Загальна оцінка з пропедевтичної практики в балах в залікову відомість і залікову книжку заноситься методистом від кафедри з фаху.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
Факультет соціально-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти**

**Матеріали
ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Місце проходження практики: _____ з «
_____» _____ по « _____» _____ року.

Підготував (-ла) студента(-ки) _____ курсу _____ групи
_____ (ПІБ)

Керівник практики: _____ (ПІБ)

**Індивідуальний план роботи
(орієнтовна схема)**

<i>Зміст і види роботи</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Примітки</i>
Участь у настановчій конференції з питань організації і проведення практики		
Ознайомлення з діяльністю закладу. Знайомство з керівниками, педагогами. Вивчення документації.		
Навчальна діяльність: <ul style="list-style-type: none"> • вивчення плану роботи закладу; • вивчення плану роботи вчителя; • складання індивідуального плану роботи на весь період практики спільно з вчителем та керівником практики; • спостереження за поведінкою учнів; • вивчення колективу класу 		
Практична діяльність: <ul style="list-style-type: none"> • відвідування занять, заходів, які проводяться закладом; • участь у проведенні занять, заходів; • проведення просвітницько-виховного заходу; • аналіз діяльності вчителя на групі продовженого дня; • складання психолого-педагогічної характеристики учня. 		
Участь у методичній і дослідницькій роботі: методичних нарадах		

Оформлення титульної сторінки щоденника

Щоденник педагогічної практики
студента-практиканта

(прізвище, ім'я, по-батькові)

___ курсу ___ групи

факультету _____

Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

Місце проходження практики:

Термін проходження практики:

Керівник практики:

Обов'язки адміністрації школи

Директор школи (його заступник):

1. Забезпечує відповідні умови для проходження студентом педагогічної практики.
2. Знайомить студента зі школою, завданнями навчально-виховної роботи, складом учителів, із документацією школи, її навчально-матеріальною базою, з роботою педагогічної ради, методичних об'єднань, батьківського комітету.
3. Відвідує (вибірково) уроки та позакласні заходи, які проводить вчитель і бере участь у їх обговоренні.
4. Проводить нараду на початку та в кінці педагогічної практики.

Обов'язки вчителя початкових класів

1. Знайомить студента зі складом класу, завданнями, планом навчально-виховної роботи.
2. Допомагає студенту-практиканту скласти індивідуальний план навчально-виховної роботи.
3. Створює студенту умови для вивчення документації школи, класу (планування, обмін, звітність).
4. Знайомить студента з досвідом проведення уроків та позакласних виховних заходів, форм роботи з батьками.
5. Консультує студента щодо написання робочого плану, конспектів виховних заходів.
6. Дає аналіз і оцінює якість проведення уроків і позакласних заходів.
7. Несе відповідальність за техніку безпеки при проведенні усіх форм навчально-виховної роботи.
8. Бере участь у засіданні педради школи, дає відгук і оцінку про роботу студента-практиканта

Схема психолого-педагогічної характеристики класного колективу

1. Склад класу за віком, національністю і статтю.
2. Актив класу. Наявність у нього авторитету серед учнів. Характеристика активістів.
3. Стан згуртованості та організованості класу. Вміння розподіляти між собою роботу та обов'язки. Вміння підкорятися розпорядженням уповноважених осіб. Критика та самокритика в колективі. Стан дисципліни в класі. Випадки порушення дисципліни та їх характерні причини. Взаємостосунки між учнями класу. Наявність малих груп, основа їх виникнення та ступінь зацікавленості справами колективу. Характер і спрямованість товаришування і дружби.
4. Моральні переконання та ідеали учнів. Інтерес до суспільно-політичних подій і соціальних проблем в нашій країні та за кордоном. Почуття національної гідності.

5. Успішність класу. Загальний показник успішності класу з навчальних предметів. Ставлення до окремих навчальних предметів і вчителів. Взаємодопомога в навчанні. Дисципліна на уроках. Негативні моменти в навчальній діяльності (списування, шпаргалки, підказування). Невстигаючі учні, причини їх неуспішності.

6. Громадська робота класу. Інтерес класу до загальношкільного життя та участь в ньому. Види праці та характер її виконання класом. Громадські обов'язки учнів.

7. Світогляд учнів. Їх загальний розвиток. Інтерес до мистецтва, літератури та спорту. Форми його вияву. Культура мови.

8. Культура поведінки учнів у школі та поза нею. Ставлення до батьків, вчителів і товаришів.

9. Висновки (характеристика рівня розвитку класного колективу; основні недоліки в організації життя колективу та стосунки між його членами, шляхи їх подолання; можливість використання колективу для виховного впливу на окремих учнів; рекомендації для подальшої роботи щодо організації і згуртування класного колективу).

Додаток Е

Схема психолого-педагогічної характеристики учня

1. Вік, клас. Склад сім'ї, професія батьків, умови сімейного виховання до теперішнього часу та тепер.

2. Навчальна діяльність. Допитливість і зацікавленість при вивченні предметів.

3. Свідомість і активність в навчальній діяльності (логічність мислення, властивості пам'яті, спостережливість і ін.)

4. Уважність і охайність учня при виконанні різних навчальних справ.

5. Систематичність, сумлінність, охайність виконання домашнього завдання.

6. Вияв ініціативи, самостійності, дисциплінованості, витримки, наполегливості та ін. якостей у навчанні.

7. Працьовитість, сумлінність або ледарство, недбалість у трудовій діяльності.

8. Зацікавленість і захопленість окремими трудовими справами.

9. Свідомість і активність у трудовій діяльності.

10. Вольові якості під час трудової діяльності.

11. Комунікабельність учня.

12. Взаємини з товаришами та старшими людьми : чесність та справедливість, вимогливість та взаємодопомога, самостійність, чутливість, повага, ввічливість, байдужість, незалежність, почуття товариства та дружби, доброта, егоїзм.

13. Почуття обов'язку, відповідальність перед школою.

14. Почуття власної гідності, впевненість у собі, скромність чи навпаки, хвалькуватість, сором'язливість, нерішучість.

15. Самокритичність, вимогливість до себе, образливість, витримка, наполегливість, завзятість або вияв протилежних рис.

Характеристика закінчується висновком про можливі напрямки і засоби подальшого виховання характеру учня та про індивідуальний підхід з розрахунком особливостей його характеру на уроках та позакласних заняттях.

Підпис _____

Характеристика погоджена

Класний керівник класу _____

Бали _____

Додаток 3

Характеристика вивчення особистості обдарованого учня студентами-практикантами

Розділ 1. Загальні відомості про учня

1. ПІБ, вік, клас, домашня адреса, навчальна успішність, термін навчання в даній школі; В яких конкурсах, змаганнях учень брав участь. Які результати. Захоплення, хобі. Які гуртки, секції відвідує? Навчальна література чи інші джерела, що використовуєте при підготовці до уроків. Улюблений вислів учня.

2. Сімейні умови: склад сім'ї, обов'язки учня у сім'ї, атмосфера у сім'ї для розвитку здібностей та обдарованості, ранній прояв обдарованості (здібностей: математичних, гуманітарних); у якому віці проявилась обдарованість і з якого предмету;

3. Вікові особливості учня (випереджує вік, норма, відстає від вікової норми: у чому це проявляється).

4. Ситуація розвитку у сім'ї: - соціальна: статус батьків, матеріальне становище; наявність чи перебуває хтось із батьків за кордоном; - психологічна: психічне здоров'я батьків; - соціально-психологічна: стосунки у сім'ї, особливості спілкування, місце учня у системі сімейних стосунків; - моральна атмосфера: моральні норми, цінності, ідеали, традиції; яких дотримуються усі члени сім'ї; моральне здоров'я батьків; - духовна атмосфера: реалізація вартостей: віра, надія, любов, вірування; роль батьків у розвитку духовності учня; духовне здоров'я батьків; - педагогічна: особливості сімейного виховання, стилі та технології виховання та їх вплив на розвиток обдарованості.

5. Особливі обставини: стан здоров'я, особливі потреби учня, фізичні та душевні травми у дитинстві (встановити у довірливій співбесіді з класним

керівником та учнем). Висновок про оптимальність ситуації розвитку для розвитку обдарованості у сім'ї.

Розділ 2. Особистісна сфера учня

1. Розвиток самосвідомості, зокрема: - Особливості Я: - сила Я, цілісність; - уявлення про себе (Я-ідеальне, Я-реальне, Я-минуле, Я-теперішнє, Я-майбутнє); - сукупність настанов щодо себе; - особливості самооцінки (стійка, завищена, занижена, нестійка). Як оцінює себе (висока, низька)? - рівень домагань (високий, низький, стійкий, нестійкий), сфери домагань, сфери високих домагань і сфери низьких домагань); - соціальні очікування (хто для нього є авторитетом); - впевненість у власних силах, знання власних переваг та їх використання (на основі спостереження та анкети); Висновок про розвиток самосвідомості учнів. Наскільки є здоровим Я? Чи відповідає рівень розвитку самосвідомості віку.

2. Спонукальна сфера учня: 1) Духовні та моральні ідеали, цінності, норми; духовні потреби (вірування, сумління, надії, релігійна віра, любов); 2) Висока мотивація досягнень та головні потреби (усвідомлювані і неусвідомлювані); 3) Психологічні потреби (в безпеці, захисті, у спілкуванні); 4) Соціально-психологічні потреби (потреби в самоствердженні, самореалізації, самовираженні); - конкретні мотиви (інтереси, звички, цілі, наміри, ідеали); - настанови щодо світу, інших людей, самого себе. Висновок про спрямованість спонукальної сфери (егоїстична, гуманістична, просоціальна, групова). Основні інтереси, потреби, цінності, ідеали, конструктивні та деструктивні моменти.

3. Особливості емоційно-вольової сфери учня

1. Особливості вияву емоцій.

2. Форми і зміст переживань, емоцій. Переважаючі емоції. Здатність до регулювання емоцій.

3. Почуття: розвиток окремих видів почуттів.

4. Емоційна спрямованість. Переважаючий настрій. Типові переживання учня та їх причини.

5. Розвиток волі. Охарактеризувати основні вольові якості.

6. Особливості контролю власних дій (на основі спостереження).

Висновок про особливості емоційно-вольової сфери.

Розділ 3. Пізнавальна діяльність учня та процес навчання:

Рівень навчальних досягнень, лінія успішності (причини нерівномірності), системність і міцність знань; Усвідомлення обов'язків школяра, інтерес до навчання (до яких саме предметів). Ставлення до оцінювання своєї навчальної діяльності педагогами; Ступінь сформованості вміння вчитися, планувати свою роботу, контролювати себе. Розвиток інтелекту: - розвиток відчуттів; - сприймання, спостережливості; - розвиток уваги; - розвиток пам'яті (види, властивості); - розвиток мислення (засвоєння дії, види мислення); - розвиток уяви; - індивідуальні особливості розвитку інтелекту; - когнітивні та пізнавальні стилі; - пізнавальні інтереси. Висновок про розвиток інтелектуальної сфери.

Розділ 4. Соціальна сфера учня та його життя.

4.1. Особливості діяльності та поведінки учня: активність, організованість, наполегливість у вирішенні складних завдань (на основі спостереження).

4.2. Спілкування та взаємодія з оточуючими: прагнення спілкування, ініціативність у процесі спілкування; поведінка у конфлікті(на основі спостереження).

4.3. Ставлення учня до оточуючих (ровесників, батьків, вчителів, старших людей): прагнення до домінування, товариськість, толерантність. вияв поваги (на основі спостереження). Товариші учня.

4.4. Стосунки з оточуючими. Доброзичливі-недоброзичливі, відкриті-невідкриті

4.5. Статус учня в класі (групі): популярність, кількість друзів серед однокласників, ставлення до нього однокласників, авторитетність серед однокласників (на основі схеми спостереження та анкети).

4.6. Особливості навчальної діяльності. Ставлення до навчальної діяльності: вчасність. Ретельність та самостійність виконання домашніх завдань, зацікавленість певними предметами та ін.. (на основі анкети).

4.7. Життя учня поза школою. Хобі та позашкільна діяльність учня: відвідування гуртків, секцій, участь у громадському житті класу, школи, мікрорайону (на основі анкети).

4.8. Уявлення про майбутню професію, досягнення, мрії (на основі анкети).

Висновок про соціальну сферу та життя учня.

Висновки та рекомендації

1.Загальні висновки про вікові та індивідуальні особливості учня, прояв обдарованості, галузі розвитку. 1.Рекомендації щодо стимулювання особистісного розвитку обдарованого учня та вдосконалення його навчання та виховання.

2.Які проблеми виникають у учня у спілкуванні з батьками, вчителями, однолітками?

3.Шляхи оптимізації психологічної, соціально-психологічної, моральної та духовної ситуації розвитку учня.

Критерії оцінювання складеної характеристики:

1.Самостійність у складанні характеристики.

2.Висвітлення усіх аспектів схеми вивчення особистості учня;

3.Наявність у характеристиці обдарованого учня прикладів, які ілюструють рівень вияву певної якості та обґрунтують висновки.

4.Структура характеристики (логічність та послідовність, відповідність запропонованому алгоритму, наявність додатків, анкет).

Схема психолого-педагогічної характеристики соціально-занедбаного учня

Характеристика соціально-занедбаного учня _____ класу
_____ школи міста (села) _____ " _____ за
_____ н.р.

I. Загальні відомості про учня: вік, стан здоров'я

1. Умови сімейного виховання: склад сім'ї, культурно-побутові умови в сім'ї. Хто з-членів-сім'ї має найбільший вплив (позитивний чи негативний) на дитину? Особливості стосунків у сім'ї. Турбота сім'ї про виховання, навчання, здоров'я учня. Де виховувався до школи? Основний зміст і форми сімейного дозвілля.

2. Характеристика особистісних стосунків учня у класу. Потреба бути членом колективу. Ставлення до громадських доручень. Як він їх виконував і виконує на даний час? Авторитет учня в класі. Активний він чи пасивний? Чи бере участь у справах класу? Чи має він у класі друзів? Розуміє інших чи конфліктний? Ставлення до негативних соціально-психологічних проявів у класі (списування, підказки; кругова порука, заздрість)

3. Загальна структура спрямованості особистості: егоїстична, громадська або ділова спрямованість учня. Характеристика мотивів: їх структура (ширина, глибина, стійкість, дійовість). Які пізнавальні інтереси виражені найяскравіше інтерес до - мистецтва, спорту тощо? Читацькі інтереси. Відхилення у поведінці. Наявність шкідливих звичок.

4. Ставлення до різних видів діяльності (навчання, праця, громадська робота). Як і з ким проводить дозвілля?

5. Характеристика пізнавальної діяльності: розвиток сприймання, пам'яті, мислення, уяви. Ступінь розвитку мовлення: словник учня, уміння висловлювати свої думки усно і письмово.

6. Особливості емоційно-вольової сфери. Характер емоційної реакції на виховні впливи. Розвиток вищих почуттів: духовних, моральних, інтелектуальних, естетичних, практичних. Глибина і стійкість почуттів, який настрій переважає? Швидкість реакцій і зміни емоцій. Уміння (невміння) себе стримувати. Вольові особливості: цілеспрямованість, самостійність, наполегливість, рішучість, ініціативність самовладання, дисциплінованість.

7. Здібності. Загальні і спеціальні. Найяскравіше виражені здібності учня: музичні - математичні, літературні, технічні, організаторські та ін.

8. Який темперамент переважає - холеричний, флегматичний, сангвінічний чи меланхолічний? Прояв деяких особливостей типу ВНД: емоційна збудливість, врівноваженість, рухливість. Прояв деяких властивостей темпераменту: сенситивності, екстравертованості, інтровертованості, імпульсивності, ригідності тощо.

9. Який темперамент переважає - холеричний, флегматичний, сангвінічний чи меланхолічний? Прояв деяких особливостей типу ВНД: емоційна збудливість, врівноваженість, рухливість. Прояв деяких властивостей темпераменту: сенситивності, екстравертованості, інтровертованості, імпульсивності, ригідності тощо.

10. Характер. Риси характеру, що проявляються у ставленні до навчання: активність (пасивність), домагання, дисциплінованість тощо; до класу: переживання успіхів і невдач товаришів, боротьба за честь класу, ставлення до заходів, що проводилися в класі, до праці працелюбність, охайність, економність і бережливість, звичка доводити почату справу до кінця, до товаришів і дорослих доброзичливість, чуйність (грубість), товариськість, конформізм тощо, до речей (шкільного майна) охайність (неохайність), бережне чи недбале ставлення тощо, до самого себе

самолюбство, шанобливість, скромність, гордість, сором'язливість Причини того чи Іншого ставлення

11. Психолого-педагогічні висновки Вказати необхідні заходи, напрями роботи з метою подолання соціальної занедбаності і формування позитивних якостей в учня

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/
2. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01.07.2019 р. № 1/11-5966. Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році. Режим доступу: <https://www.skhoollife.org.ua/list-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrayiny-1-11-5966-vid-01-07-2019-shhodo-metodychnyh-rekomendatsij-pro-vykiadanna-navchalnyh-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-u-2019-2020-navchalnomu-r/>
3. Закон України «Про освіту» // zakon.rada.gov.ua/go/2145-19. - 2017.
4. Карпенчук С. Теорія і методика виховання / С. Карпенчук. – К.: Вища школа, 1997. – 304 с.
5. Коберник Г. Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика / Г. Коберник – К. : Науковий світ, 2002. – 231 с.
6. Кодлюк Я. Дидактика початкової школи: практичний курс: навчально-методичний посібник / Я.Кодлюк. – Тернопіль: Астон. – 2013. – 160 с.
7. Кондрашова Л.В., Лаврентьева О.О., Зеленкова Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навч. посіб. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
8. Концепція Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»; <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html>)
9. Корнієнко С. Орієнтовний план виховної роботи вчителя початкових класів: I семестр / С.Корнієнко.– Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 64 с.
10. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібник для студентів пед. навч. закладів. 2-е вид., випр. і доп. Харків, 2002. 400 с.
11. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу (Додаток до наказу МОН України від 20.08.2018 № 924).
12. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу (Наказ МОН України від 27.08.2019 № 1154).
13. Навчальні програми для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою / <http://old.mon.gov.ua>.
14. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти» / Фідкевич О. Л., Бакуліна Н. В. – Київ: Генеза, 2019. – 64 с.
15. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 208 с.

16. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / Кірик М. Ю., Данилова Л. І. – Львів: Світ, 2019. – 136 с.
17. НУШ. Типові освітні програми для закладу загальної середньої освіти. 1–2 класи / укл. Лотоцька А. – Харків : Ранок, 2019. – 192 с.
18. НУШ. Типові освітні програми для закладу загальної середньої освіти. 3–4 класи / укл. Лотоцька А. – Харків : Ранок, 2019. – 234 с.
19. Орієнтовне календарне планування та план виховної роботи. 1-й клас. Нова українська школа / Спеціальний випуск журналу "Початкове навчання та виховання": ВГ «Основа». – №19–21. – 2019. – 120 с.
20. Педагогіка: інформативний виклад / Рацул А., Довга Т. – К: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 344 с.
21. Педагогічна практика "Пробні уроки" навч.-метод. посіб. / [І.С. Руснак, М.Г. Іванчук, Т.Д. Федірчик та ін.]; Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці, 2006. 159 с.
22. Педагогічна практика [Текст] / МОН молодь спорту України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини ; уклад. М. Т. Мартинюк, О. В. Гнатюк, Т. Л. Годованюк, Н. М. Стеценко. – Вид. 3-тє, переробл. та допов. – Умань : Жовтий О. О., 2013. – 181 с.
23. Планування виховної роботи. Початкова школа / С. Савченко, В. Орлова, Н. Гладка та ін. ; [упоряд.: М. Пристінська, І. Стратілат]. – К. : ВД "Перше вересня", 2015. – 79 с.
24. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства соціальної політики №1143 від 10.08.2018.
25. Савченко О. Дидактика початкової школи / О. Савченко. – К., 1999. – 422 с.
26. Савченко О. Підготовка студентів до роботи з учнями 6-річного віку / О. Савченко, В. Олійник, С. Коробко, Н. Бібік. – К., 1990.
27. Савченко О. Сучасний урок у початкових класах / О. Савченко. – К.: „Магістр-S”, 1997. – С. 172–253.
28. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272).
Режимдоступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pogramy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>
29. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273).
Режимдоступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pogramy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>
30. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник / Упорядник О. Рома. – The LEGO Foundation, 2018. – 32 с.

31. Шулдик В. І., Шулдик Г. О. Педагогічна практика [Текст] : навч.- метод. посібник / [рец. О. Г. Ярошенко, А. В. Степанюк, Н. В. Чудаєва]. – (Вид. 2-ге, змінене й доповнене). – Умань : Жовтий О. О., 2013. – 162, [1] с.

Інформаційні ресурси

1. <http://nus.org.ua>
2. <https://mon.gov.ua>
3. www.education.gov.ua
4. <http://old.mon.gov.ua>
5. <https://pedpresa.ua>
6. <http://www.lib.ua-ru.net>
7. <http://teacher.at.ua>
8. www.nbu.gov.ua
9. <http://ebk.net.ua>
10. <http://ua.textreferat.com>
11. <http://ostriv.in.ua>
12. <http://www.uroki.net>